

Evaluering af de 49 afholdte Forældregrupper i U-turn

- resultater for forældre og deres børn fra Forældregrupper i perioden 2007-2014

Publiceret 07.11.2014

Udgivet af Viden og Kompetencecenter, Unge og Rusmidler

Center for Unge og Misbrug,

Socialforvaltningen, Københavns Kommune

U-TURN

Indholdsfortegnelse

Resume af resultater	4
Indledning.....	5
Kort om Forældregrupper i U-turn	6
Evalueringdesign	7
Forandringsteori	7
Spørgeskema	7
Analysegrundlag	8
Karakteristika af forældrene.....	9
Forældrenes vurdering af udbytte og forandringer i slutevaluering.....	12
Større viden og inspiration til nye handlemuligheder.....	12
Forandring i personligt overskud.....	12
Forandring i forældrenes relation til deres barn.....	12
Forældrenes vurdering af forandringer 3 mdr. efter gruppeforløbet.....	14
Forældrenes vurdering af ændringer hos deres barn 3 mdr. efter gruppeforløbet	16
Rusmiddelforbrug hos den unge	16
De unges tilknytning til U-turn før og efter forældrenes deltagelse i en Forældregruppe.....	17
De unges beskæftigelsessituation	17
Konklusion og perspektivering	19

"Kursuslederne er nogle fantastiske kompetente og dejlige mennesker, som formår at leve sig ind i hver enkelte forælders situation. Forløbet har været utrolig lærerigt, og jeg har fået nogle konkrete værktøjer, som jeg kan arbejde med. Jeg er mere fortrøstningsfuld omkring fremtiden og føler mig tryk ved at have U-turn "ved min side"

Mor, 49 år

"Fremragende tilbud. Meget rart at møde andre forældre i samme situation. Har givet lidt mere tro på fremtiden og ro i maven."

Far, 48 år

"Det var rart at kunne tale med andre om det. Det er lidt et tabu-emne, som det er svært at tale om med familie, venner og kolleger pga. frygt for stigmatisering."

Mor, 52 år

"Den viden jeg fik om abstinenser og afgiftningsforløb havde i en periode betydning for min forståelse og dermed indflydelse på dialogen med mit barn."

Far, 59 år

"Jeg har fået en ny tro på, at jeg stadig kan være til støtte for min søn, selv om han har skuffet mig."

Far, alder uoplyst

Resume af resultater

- 318 forældre har gennemført én af U-turns 49 afholdte Forældregrupper i perioden 2007-2014.
- Næsten alle (98 %) har deltaget i tre-fire gruppegange. Det er en meget høj fremmødeprocent, som indikerer stor brugertilfredshed med tilbuddet.
- Det er primært forældre, særligt mødre, i 40'erne, som tilmelder sig til en Forældregruppe.
- Ved gruppeforløbets afslutning har majoriteten af forældrene fået øget viden om rusmidler, inspiration til nye handlemuligheder og oplevet en positiv forandring i deres eget personlige overskud samt en positiv forandring i relationen til deres barn. Overordnet set har forældrene på baggrund af fire kursusgange over to måneder fået et meget konkret udbytte og oplevet positive forandringer.
- 3 måneder efter gruppeforløbets afslutning angiver flertallet af forældrene, at deres evne til at samtale med deres barn har forbedret sig, og at familieforholdet er blevet bedre. Direkte adspurgt svarer flertallet af forældrene, at deres deltagelse i en Forældregruppe har haft positiv indflydelse på forbedringen af deres familieforhold.
- 74,4 % af forældrene har oplevet, at deres barn enten har ophørt (21,9 %) eller formindsket sit (52,5 %) rusmiddelforbrug. U-turns Forældregrupper indfrier lige netop målet om, at min. 75 % af de unge reducerer eller ophører brug af problemgivende rusmiddel. Over halvdelen af forældrene vurderer, at deres deltagelse i Forældregruppen har haft en direkte positiv indflydelse på dette.
- Fra afslutning af gruppeforløbet til gensynsmødet tre måneder efter er der en stigning fra 55,0 % til 84,2 % af forældrene, som angiver, at deres barn er blevet forankret, eller fastholdt i, beskæftigelse. Dette skyldes i høj grad, at en tredjedel af forældrenes børn er kommet i uddannelse eller job fra ikke at være i nogen form for beskæftigelse. U-turns Forældregrupper mere end indfrier således målet om, at min. 75 % af de unge fastholdes eller forankres i uddannelse eller job.
- Tre måneder efter gruppeforløbet angiver under halvdelen (42,9 %) af forældrene for gruppe 32-48, at deres barn er tilknyttet U-turn mod to tredjedele (68,3 %) *før/under* Forældregruppen. Dette tydelige fald i børnenes tilknytning til U-turn indikerer, at det med Forældregrupperne lykkedes at gøre forældrene til en aktiv ressource i behandlingsforløbet for deres barn.
- Samlet set er det lykkedes at rekruttere lige mange forældre, hvis barn er/ikke er tilknyttet U-turn. De senere år har der dog været en overvægt af forældre, hvis barn er tilknyttet U-turn. Resultater for gruppe 32-48 viser, at forældres deltagelse i en Forældregruppe *kan* forebygge, at deres barn efterfølgende indskrives i et mere omfattende behandlingstilbud i U-turn. Det er derfor vigtigt at øge kendskabet til tilbuddet blandt forældre, hvis barn ikke er i U-turn, for netop at sikre en tidlig indsats med mindst mulig indgriben i både forældrenes og barnets liv.
- Resultaterne fra Forældregrupperne indfrier i fuld udstrækning de opsatte mål i Center for Unge og Misbrugs forandringsteori for arbejdet med forældre, der har børn med rusmiddelproblemer.

Indledning

Baggrund

I 2006 fik U-turn bevilliget ekstra midler til afprøvning af nye forældrerettede aktiviteter, og i 2007 så U-turns første Forældregruppe dagens lys.

Det overordnede mål med U-turns Forældregrupper er at støtte forældrene til unge med rusmiddelproblemer og igangsætte forandringsprocesser for at forbedre både forældrenes og den unges livssituation. Hver forældregruppe består af 4 aftener med 14 dages mellemrum. Tre måneder efter inviteres forældrene til en gensynsaften. Hele forløbet varer således omkring 5 måneder.

De fire aftener har hver sit tema. Selve forløbet er struktureret ud fra en kombination af vidensoplæg, mulighed for refleksion og dialog samt konkrete øvelser, der skal bidrage med nye perspektiver, hjælpe forældrene til at få øje på egne værdier og kompetencer og nye handlemuligheder.

Tilgang til evaluering

Evalueringen af U-turns Forældregrupper er blevet foretaget med henblik på at belyse, om indsatsen indfrier de opsatte mål for forældrene, som anført i forandringsteorien for Center for Unge og Misbrug.

Evalueringen er dels baseret på spørgeskemaer, som forældrene har udfyldt hhv. ved afslutning af gruppeforløb og tre måneder efter. Spørgeskemaerne er blevet bearbejdet i Excel og SPSS. Alle 49 forældregrupper, som U-turn har afholdt i perioden 2007 til medio 2014, indgår i evalueringen¹.

Rapportens opbygning

Indledningsvist beskrives formål, mål, struktur og indhold af Forældregrupperne i U-turn. Dernæst introduceres evalueringsdesign, herunder den opsatte forandringsteorien for arbejdet med forældre i Forældregrupperne, hvorefter data præsenteres og analyseres. Sidst opsamles resultater i en konklusion med en kort perspektivering.

¹ Se desuden evaluering af de første 11 forældregrupper: http://www.ungrus.dk/dokumentation.html#VEQDCGd_srU

Kort om Forældregrupper i U-turn

Formål

Det overordnede formål med forældregrupperne i U-turn er at støtte forældre til unge med rusmiddelproblemer og igangsætte forandringsprocesser til gavn for familien og den unge.

Målgruppe

Forældre hvis barn (unge ml. 14-24 år) har konkrete problemer med rusmidler.

Mål

Forældrene skal gennem grupperne finde frem til egne ressourcer og få øget viden, indsigt og redskaber til at støtte deres søn eller datter og derigennem være med til at forbedre den unges og familiens livssituation. Forældrene skal opleve grupperne som et trygt rum, hvor der er plads til at reflektere over egne forforståelser og handlinger og effekten af disse, og derigennem blive nysgerrige på andre perspektiver og mulige handlinger. De primære mål med Forældregrupperne er:

- >75 % af de unge ophører, eller reducerer væsentligt, brugen af problemgivende rusmiddel
- >75 % af de unge fastholder, eller forankres i, arbejde eller uddannelse

Struktur

Hver forældregruppe kører over 4 aftener med ca. 14 dages mellemrum, dvs. over en periode på et par måneder. Tre måneder efter sidste gruppeaften inviteres forældrene til en gensynsaften med opfølgning på forløbet. Hver gruppeaften varer 3½ time, kl. 17.00-20.30, med en pause midtvejs, hvor der bydes på mad. I hver gruppe deltager typisk 6-10 forældre.

Fire behandlere i U-turn har ansvaret for forældregrupperne. Hver forældregruppe bliver planlagt og styret af to gennemgående behandlere, en mand og en kvinde. Behandlerne fungerer som gruppeledere, dvs. at de sikrer rammer og overordnet indhold for gruppen og de enkelte aftener, men giver samtidig rum for, at deltagerne kan være med til at præge indholdet ift. dét, der er særligt vigtigt for deltagerne og gruppen den pågældende aften.

Forældregrupperne består af vidensoplæg om relevante temaer, tid til refleksion og dialog samt konkrete øvelser, der kan være med til at ændre eller give nye perspektiver, få øje på egne værdier og kompetencer og give nye handlemuligheder.

Indhold

De fire gruppegange og gensynsmødet er bygget op om fire temaer: Rusmidler i de unges perspektiv, Den gode samtale, Teenageliv og Fremtidsperspektiver. Til gensynsmødet 3 måneder efter kursusafslutning samles op på, hvor forældrene er nu, hvad der er ændret siden sidst, og hvordan det hænger sammen med de ønsker og forhåbninger, som de gav udtryk på gruppen.

Mere information om U-turns Forældregrupper samt familie- og netværksinddragelse i øvrigt

Center for Unge og Misbrug udgiver inspirations- og metodehæftet *'Familie- og netværksinddragelse – når unge har rusmiddelproblemer'* primo 2015. Hæftet indeholder uddybende beskrivelse, formål og indhold af U-turns Forældregrupper og U-turns arbejde med familie- og netværksinddragelse i øvrigt. Publikationen kan rekvireres primo 2015 ved henvendelse her: uturn@sof.kk.dk. Se desuden publikationen *'Alle har brug for et frirum'*, som handler om at skabe forandring i familier, hvor en ung bruger rusmidler: <http://www.ungrus.dk/frirum.html#.VFdhAvmG8WQ>.

Evalueringsdesign

Denne evaluering redegør for, om de 49 afholdte Forældregrupper i perioden 2007-2014 indfrier de opsatte mål for indsatsen. Evalueringen har altså primært karakter af en måleevaluering, som ikke tager stilling til metoderne eller aktiviteterernes egnethed men om indsatsen medførte målopfyldelsen². Dels mål for de forældre, som har modtaget denne type indsats, og dels mål for deres børn.

Evalueringen er baseret på kvantitative data fra hhv. en slutevaluering og en opfølgende evaluering.

Forandringsteori

Center for Unge og Misbrug (CUMI) har udarbejdet en forandringsteori, som led i Socialforvaltningens arbejde med effektbaseret styring. I praksis bruges forandringsteorien som værktøj til at operationalisere de forandringer og mål, CUMI forventer at skabe eller understøtte hos centerets målgrupper.

En grundlæggende forståelse for arbejdet med forældre i CUMI er, at alle forældre vil deres børn det bedste, og at det er forældrene, som er eksperter i deres egne børn. Det overordnede mål med Forældregrupperne er derfor, at styrke forældrene i at blive bedre i stand til selv at støtte deres barn og håndtere implikationerne af barnets rusmiddelforbrug.

Der sker blandt andet gennem videreformidling og deling af viden og erfaringer om unge og rusmidler til forældrene og hjælpe forældrene til selv at finde frem til nye og andre handlemuligheder, der netop passer ind i deres situation og familieforhold. Forældrenes brug af redskaber, viden og erfaringer fra Forældregruppen vil forbedre både den unges og hele familiens livssituation. Med udgangspunkt i forandringsteorien for Forældregruppen vil denne måleevaluering redegøre for, om det lykkedes at indfri de opstillede forandringer og mål ud fra følgende kvantitative forandringsindikatorer:

- Forældre har nye handlekompetencer
- Forældrene oplever en bedre dialog og styrket relation mellem forældre og den unge
- Forældrene har større viden om unge og rusmidler og større personligt overskud
- Forældre, hvis barn er tilknyttet U-turn, bliver en aktiv ressource i behandlingsforløbet for den unge
- Forældre, hvis barn ikke er tilknyttet U-turn, undgår, at deres barn indskrives i U-turn
- Min. 75 % af de unge reducerer eller ophører deres brug af problemgivende rusmiddel
- Min. 75 % af de unge bliver fastholdt eller forankret i uddannelse eller arbejde

Spørgeskema

Alle deltagere modtager to anonyme evalueringsskemaer; en slutevaluering på afsluttende gruppegang og en opfølgende evaluering ca. tre måneder efter. Ved opstart af Forældregrupper i 2007 indeholdt skemaerne både proces- og effektspørgsmål, da det er særligt vigtigt at tilpasse en ny indsats. Begge evalueringsskemaer blev revideret i 2011, så de primært indeholdt effektspørgsmål.

I denne evaluering analyseres de sammenlignelige effektspørgsmål fra begge evalueringsdesigns plus nogle af de tilføjede spørgsmål i de reviderede skemaer for grupperne 32-49. Det vil fremgå tydeligt, om et spørgsmål er besvaret af forældre fra gruppe 1-49 eller kun gruppe 32-49.

Datamaterialet er behandlet i Excel og SPSS.

² Se evt.: <http://klk.kl.dk/Ydelser/Organisation/Evaluering---en-mulighed-for-en-bedre-praksis/Resultatvurdering/>

Analysegrundlag

Analysegrundlaget består af slutevalueringer og opfølgende evalueringer besvaret af de forældre, som har deltaget på én af U-turns samtlige 49 afholdte Forældregrupper i perioden 2007-2014 (se tabel 1).

Årstal	Grupper	Gruppegange	Familier i alt	Forældre i alt
2007	6	35	26	36
2008	7	41	39	53
2009	6	35	35	32
2010	6	44	31	45
2011	7	35	44	53
2012	5	24	29	42
2013	8	40	42	56
(medio) 2014	4	22	27	36
i alt	49	276	273	353

Tilmeldte og frafald blev først opgjort systematisk fra gruppe 32. For gruppe 32-49 var der et frafald på 35 (23,8 %) ud af 147 tilmeldinger; 19 udeblev; 10 udeblev efter 1. mødegang; 3 udeblev efter 2. mødegang og; 3 meldte fra grundet langtidssygdom. Det største frafald sker således inden gruppestart, mens en mindre andel falder fra efter gruppestart.

Disse 35 personer har ikke modtaget et evalueringsskema og fraregnes derfor i beregning af svarprocenten. Svarprocenten for slutevaluering og den opfølgende evaluering er henholdsvis 79,2 % og 57,2 %, og materialet betragtes derfor som repræsentativt for deltagerne. Det reelle antal brugbare besvarelser er 252 slutevalueringer og 178 opfølgende evalueringer (tabel 2).

Grupper	Slutevaluering (4. gruppegang)			Opfølgende evaluering (3 mdr. efter)		
	Udsendt	Besvaret	Svarprocent	Udsendt	Besvaret	Svarprocent
1-49	318	252	79,2 %	311*	178	57,2 %

*Ved udarbejdelse af denne evaluering var den opfølgende evaluering til gruppe 49 endnu ikke udsendt.

To tredjedele har deltaget i alle fire gruppegange, og hele 98 % har deltaget i tre-fire gruppegange. Det er en meget høj fremmødeprocent, som indikerer stor tilfredshed med gruppeforløbet (se tabel 3).

	Antal	Procent
Mødt 4 gange	61	66,3 %
Mødt 3 gange	29	31,5 %
Mødt 2 gange	2	2,2 %
Mødt 1 gang	0	0,0 %
I alt	92	100 %

Karakteristika af forældrene

Forældrene bliver i slutevalueringen spurgt om en række baggrundsforhold. I det nedenstående er svarfordelingen i forhold til køn, alder, civilstand og relation til ung præsenteret (se tabel 4).

Tabel 4. Karakteristika af forældrene, gruppe 1-49 og 32-49		
	Antal (n)	Procent (%)
Køn		
Kvinde	176	69,8 %
Mand	73	29,0 %
Uoplyst	3	1,2 %
<i>I alt</i>	252	100,0 %
Alder		
31-40 år	25	9,9 %
41-50 år	144	57,1 %
51-60 år	64	25,4 %
61+	1	0,4 %
Uoplyst	18	7,1 %
<i>I alt</i>	252	100,0 %
Civilstand*		
Enlig / aldrig gift el. samlevende	6	6,5 %
Enlig / fraskilt	41	44,6 %
Gift / samlevende	41	44,6 %
Uoplyst	4	4,3 %
<i>I alt</i>	92	100,0 %
Relation til ung*		
Mor	70	76,1 %
Far	18	19,6 %
Anden relation	4	4,3 %
<i>I alt</i>	92	100,0 %

*Spørgsmålet blev først inkluderet i det reviderede evalueringsdesign fra gruppe 31 og frem, hvorfor kun 92 forældre indgår.

Majoriteten (70 %) af forældrene på de 49 afholdte kurser var kvinder. Aldersmæssigt var deltagerne mellem 36 og 61 år, hvoraf hovedparten var i 40'erne. Den større andel af deltagere i 40'erne stemmer overens med, at deltagerne overvejende angiver, at de er forælder til den pågældende ung, som er årsag til, at de har tilmeldt sig en forældregruppe³.

For så vidt angår civilstand er forældrene primært enlige/fraskilte (44,6 %) eller gift/samlevende. Der er dog en tydelig kønsforskel (ikke vist i tabel). Knap 80 % af de mandlige deltagere er gift, og de resterende enlige/fraskilte. For de kvindelige deltagere er halvdelen (51 %) enlige/fraskilte, lige over en tredjedel (36 %) gift og 8 % er enlige og har aldrig været gift eller samlevende. En mindre gruppe (6 %) blandt kvinderne har ikke ønsket at oplyse deres civilstand.

³ De få deltagere, som har angivet *anden relation* til den unge, tæller bl.a. en mormor, en moster og bonusforældre.

I både det tidligere og nuværende slutevalueringsskema bliver de unges tilknytning til U-turn *før/under* forældrenes deltagelse i en Forældregruppe registreret (se tabel 5).

Tabel 5. De unges tilknytning til U-turn, gruppe 1-49						
	Gruppe 1-31		Gruppe 32-49		Alle (gruppe 1-49)	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ung tilknyttet U-turn	54	34,0 %	62	66,0 %	116	45,8 %
Ung <i>ikke</i> tilknyttet U-turn	104	65,4 %	30	31,9 %	134	53,0 %
Uoplyst	1	0,6 %	2	2,1 %	3	1,2 %
	159	100 %	94	100,0 %	253	100 %

Opgørelsen over de 49 afholdte grupper viser, at omkring halvdelen af forældrenes børn er tilknyttet U-turn. Opdeling af gruppe 1-31 og 32-49 for sig viser, at tilgangen til forældregrupperne har ændret sig fra primært at bestå af forældre (65,4 %), hvis barn ikke er tilknyttet U-turn for grupperne 1-31, til primært at bestå af forældre (66,0 %), hvis barn er tilknyttet U-turn for grupperne 32-49.

I det redigerede slutevalueringsskema fra gruppe 32 og frem bliver forældrene bedt om at notere, hvilken type indsats i U-turn deres barn er tilknyttet. Ved at krydse oplysninger om type af indsats med de unges beskæftigelsessituation, er det muligt at vurdere de unges aldersfordeling nogenlunde (se tabel 6).

Tabel 6. De unges tilknytning til U-turn krydset med deres beskæftigelse, gruppe 32-49							
	Grundskole	Ungdomsuddannelse	Videregående uddannelse	I arbejde	Arbejdsløs (understøttelse)	Arbejdsløs (÷ understøttelse)	I alt (n)
Individuelle samtaler	10	4	3	2	1	3	23
Aftengruppe	0	0	0	2	1	0	3
Daggruppe	10	1	1	1	1	1	15
Rådgivning	7	4	1	0	2	10	24
Ikke i U-turn	5	13	2	3	1	2	26
Ved ikke / uoplyst	0	0	0	1	0	0	1
<i>I alt (n)</i>	32	22	7	9	6	16	92

I slutevalueringen angiver godt to tredjedele af forældrene, at deres barn var tilknyttet U-turn *før/under* forældrenes deltagelse i en Forældregruppe. Børnene har primært været tilknyttet henholdsvis Rådgivningen, Individuelle samtaler, Daggruppen og sidst en Aftengruppe. Daggruppen er for unge > 18 år, Aftengruppen er for unge i alderen 18-24 år, hvor forældre ikke nødvendigvis involveres i den unges behandlingsforløb, mens unge i alderen 14-25 år kan få individuelle samtaler eller rådgivning.

32 forældre angiver, at deres barn går i grundskole, og i 27 (84 %) af disse tilfælde er den unge tilknyttet U-turn. 22 forældre angiver, at deres barn går på en ungdomsuddannelse, 9 forældre at deres barn er i arbejde, og 7 angiver, at deres barn går på en videregående, hvilket indikerer en højere alder på barnet. Af disse i alt 38 forældre angiver 20 (52 %), at deres barn også er i kontakt med U-turn. Det giver et samlet indtryk af, at jo yngre forældrenes børn er, jo større er sandsynligheden for, at barnet er tilknyttet U-turn.

Opsamling

Baggrundskarakteristika viser, at det primært er forældre, særligt mødre, til en ung med rusmiddelproblemer, som tilmelder sig en Forældregruppe i U-turn.

Igennem årene er der sket et skift i tilgangen til Forældregrupperne. I gruppe 1-31 var deltagerne primært forældre, hvis barn ikke var tilknyttet U-turn, mens deltagerne i gruppe 32-48 primært var forældre, hvis barn samtidig var tilknyttet U-turn.

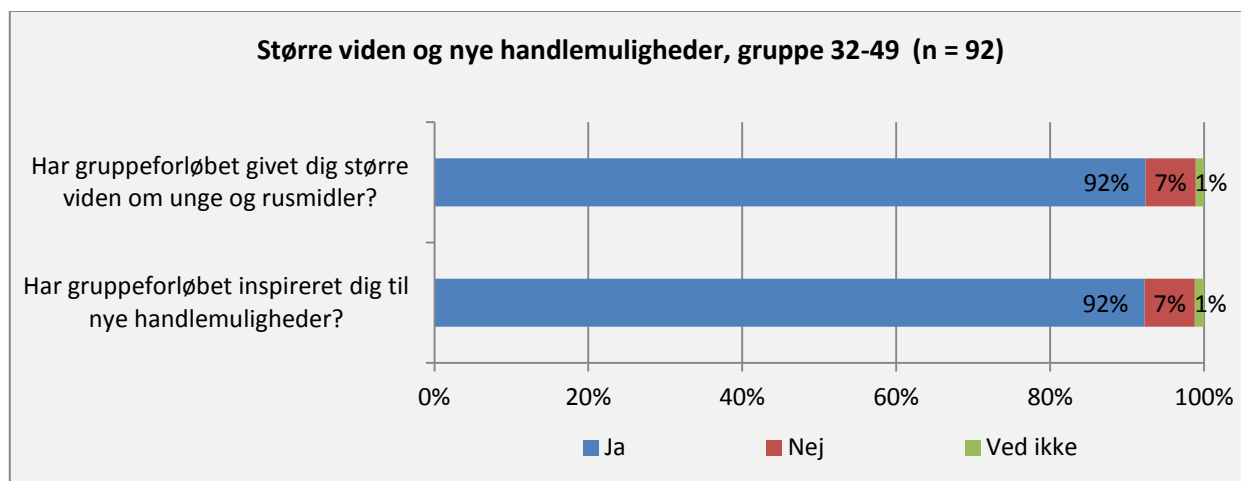
Der er en overvægt blandt de unge, som går i grundskole, men overordnet set indikerer de unges beskæftigelsessituation, at de spænder fra helt unge teenagere, der går i folkeskolen, til unge voksne, der går på en videregående uddannelse.

Forældrenes vurdering af udbytte og forandringer i slutevaluering

I slutevalueringen blev forældrene blandt andet bedt om at vurdere følgende udbytte og effekter på baggrund af deres deltagelse i en Forældregruppe; om de har fået større viden og inspiration til nye handlemuligheder; forandring i personligt overskud og; forandring i relation til deres barn. Forældrenes besvarelser fremgår af nedenstående.

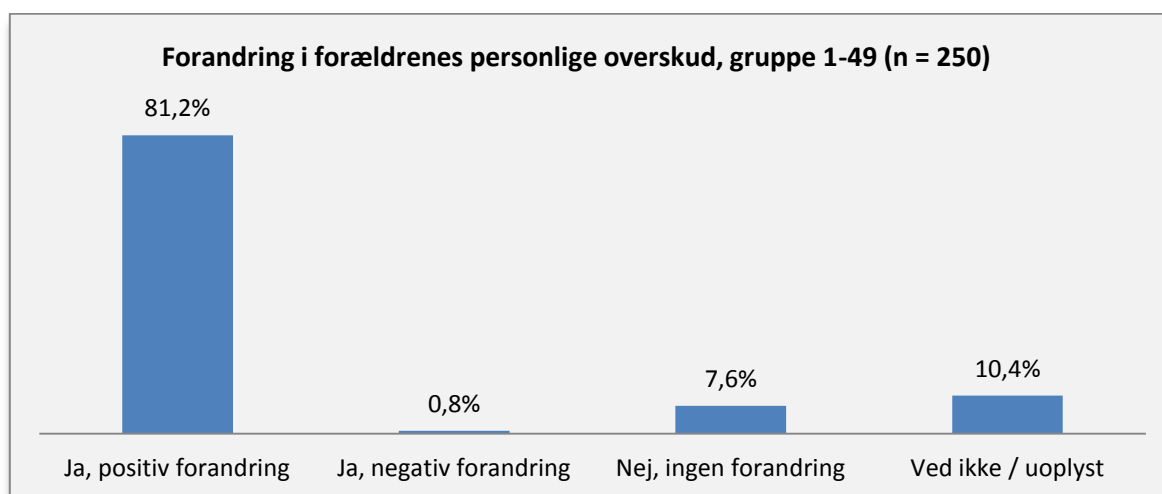
Større viden og inspiration til nye handlemuligheder

Majoriteten af forældrene (92 %) oplevede ved afslutning af gruppeforløbet, at de både havde fået større viden og var blevet inspireret til nye handlemuligheder i forhold til deres barn.

Forandring i personligt overskud

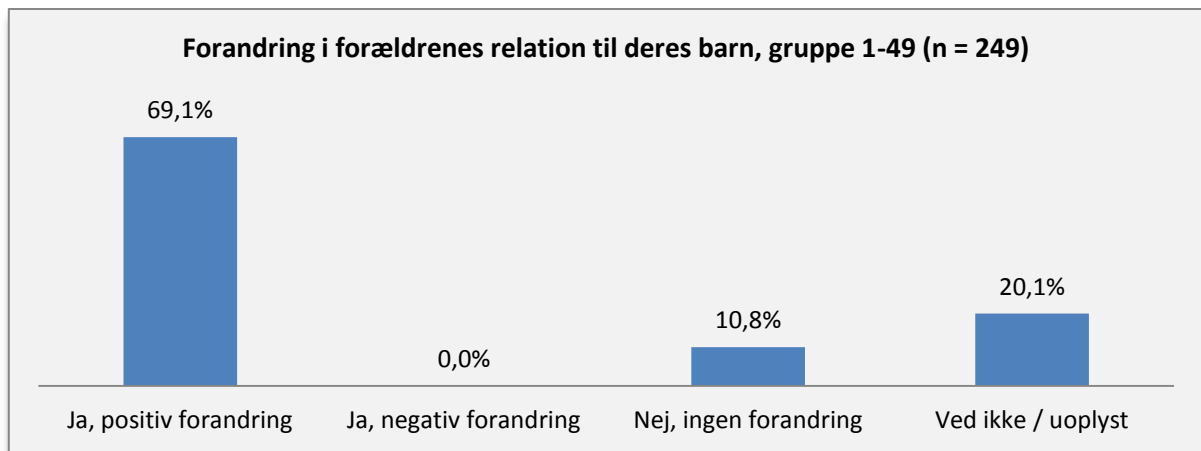
Flertallet (81,2 %) af forældrene oplever, at de har oplevet en positiv forandring i deres personlige overskud. 2 forældre (0,8 %) har oplevet en negativ forandring, mens en mindre andel enten ikke har oplevet nogen forandring eller har svært ved at svare på dette spørgsmål.

Forandring i forældrenes relation til deres barn

Lige over to tredjedele af forældrene (69,1 %) har oplevet positive forandringer i relationen til deres barn, mens en mindre gruppe (10,8 %) ikke har oplevet nogen forandring. Der er ikke nogen forældre, der svarer,

at de har oplevet negativ forandring. Hver femte forælder (20,1 %) har sat kryds i "ved ikke / uoplyst", hvilket indikerer, at det er et svært spørgsmål at svare på.

Opsamling

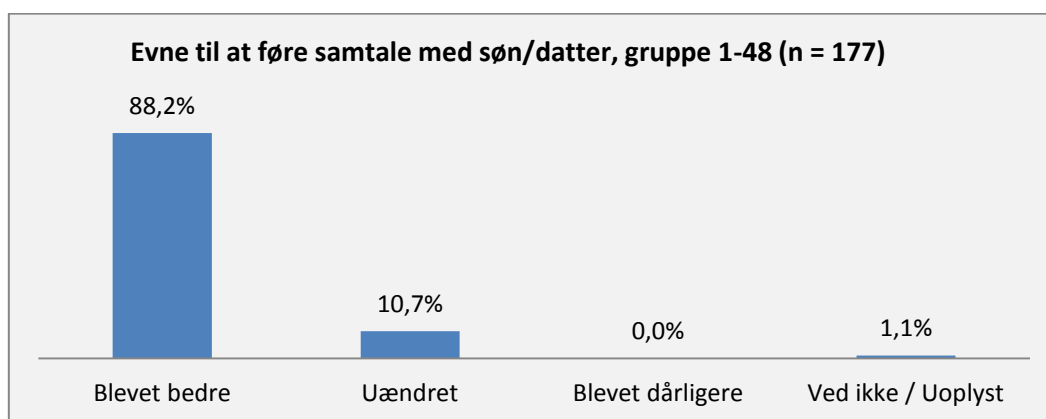
Overordnet set oplever forældrene hurtigt resultater af deres deltagelse i U-turns forældregruppe. På baggrund af de fire kursusgange over to måneder har majoriteten fået øget viden om rusmidler, inspiration til nye handlemuligheder og oplevet en positiv forandring i deres eget personlige overskud. Det er nærliggende at forestille sig, at netop disse tre forhold er medvirkende til den udbredte oplevelse af positiv forandring i forældrenes relation til deres barn.

Forældrenes vurdering af forandringer 3 mdr. efter gruppeforløbet

Omkring tre måneder efter afslutning på gruppeforløbet afholdes et gensynsmøde. Forældrene bedes samtidig om at besvare det opfølgende evalueringsskema. I det nedenstående vil følgende forandringsindikatorer blive belyst: *evne til at føre en samtale med søn/datter, oplevelse af forholdet i familien og indflydelse fra Forældregruppen på familieforholdet.*

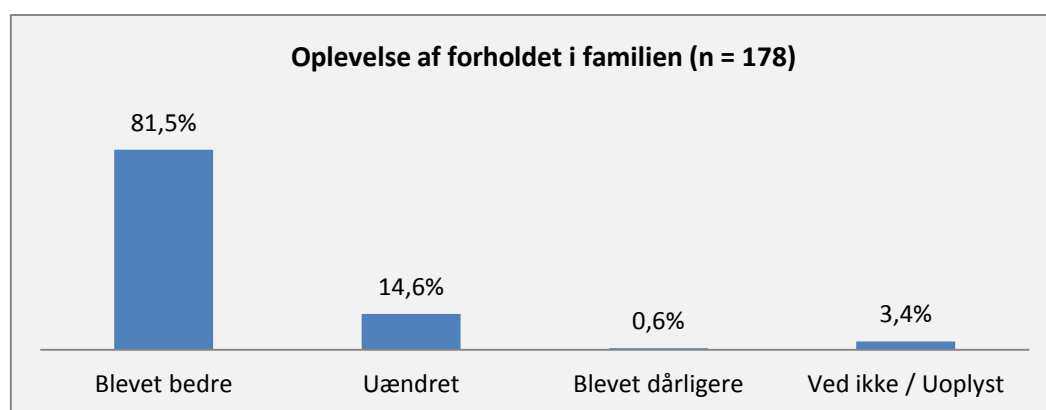
Evne til at føre samtale med søn/datter

Majoriteten (88,2 %) har oplevet en forbedring i deres evne til at føre en samtale med deres barn, mens hver 10. forælder ikke har oplevet en forandring.

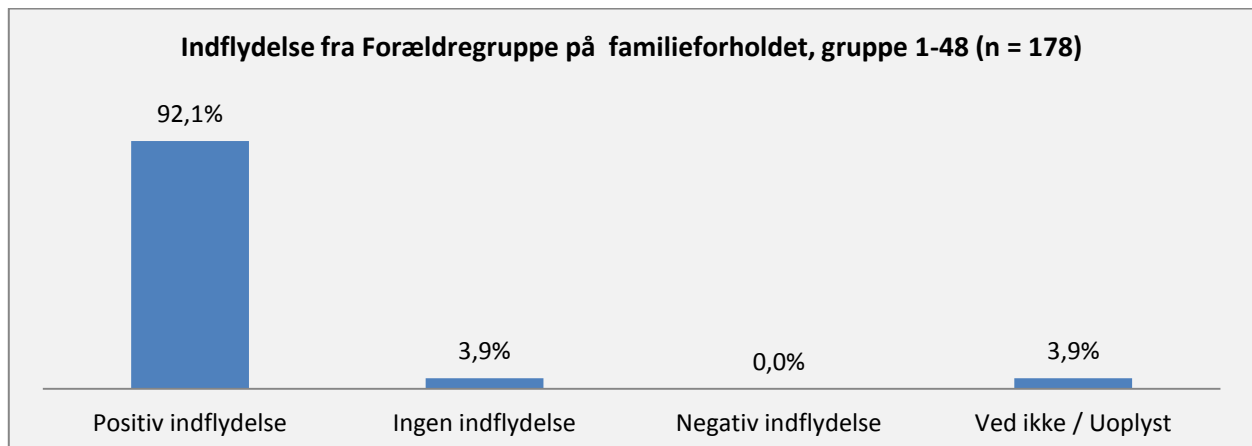
Oplevelse af forholdet i familien

Over tre fjerdedele (81,5 %) af forældrene vurderede, at forholdet i deres familie havde forbedret sig i perioden, siden de deltog i forældregruppen. En mindre andel (14,6 %) har vurderet forholdet som uændret, og ingen har oplevet, at forholdet er blevet dårligere.

Indflydelse fra Forældregruppe på familieforholdet

Næsten alle (92,1 %) angiver, at Forældregruppen har haft en positiv indflydelse på forandringen i deres familieforhold. Ingen har ingen oplevet, at forældregruppen har haft negativ indflydelse på familieforholdet.

Opsamling

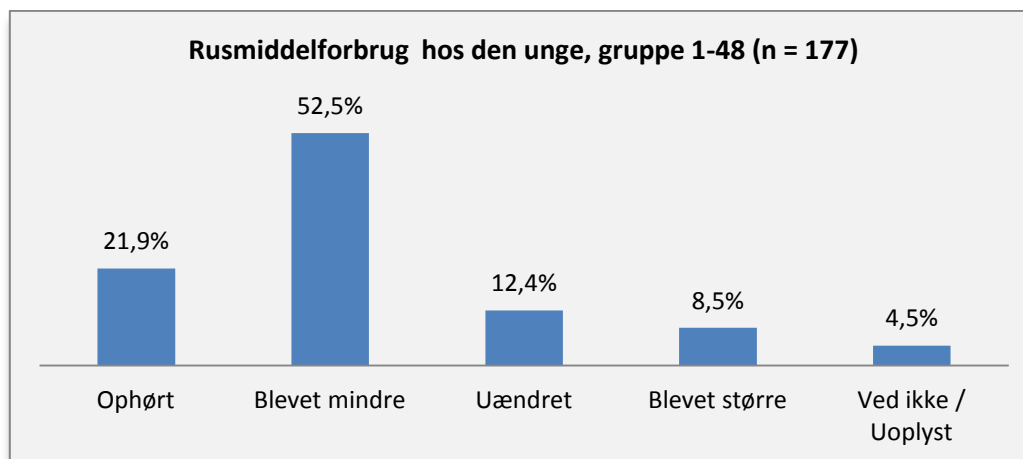
Majoriteten af forældrene har oplevet, at deres evne til at samtale med deres barn har forbedret sig, og at oplevelsen af familieforholdet er blevet bedre. Næsten alle forældre angiver, at deres deltagelse i en Forældregruppe har haft positiv indflydelse på forbedringen af familieforholdet.

Forældrenes vurdering af ændringer hos deres barn 3 mdr. efter gruppeforløbet

De overvejende positive tilbagemeldinger fra forældrene skulle gerne afspejle sig i en forbedring af deres barns situation i forhold til rusmiddelforbrug, tilknytning til U-turn og beskæftigelsessituation. Forældrenes vurdering af disse tre forandringsindikatorer vil blive belyst i det følgende.

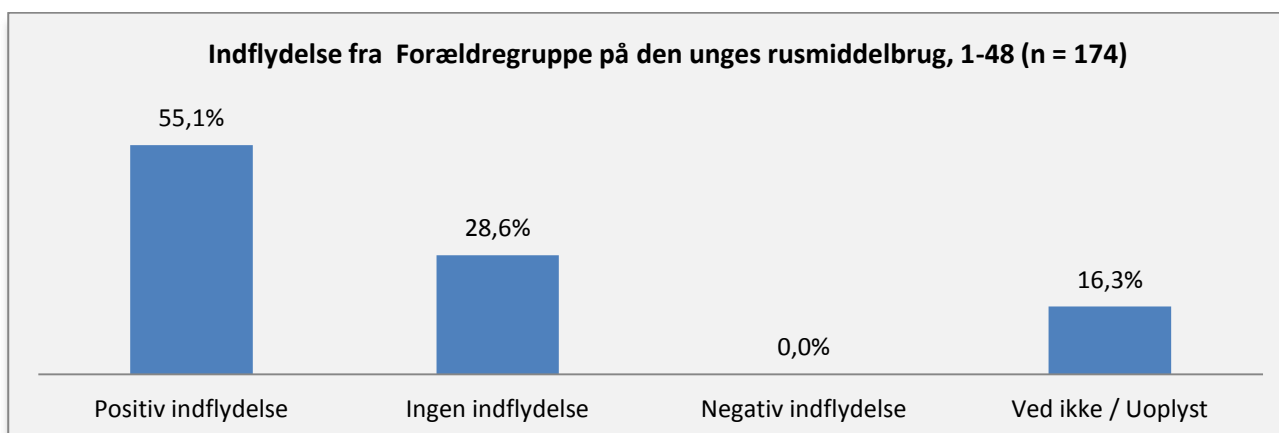
Rusmiddelforbrug hos den unge

Forældrene blev spurgt om deres *'generelle indtryk af din søns / datters (den unges) forbrug af rusmidler, siden du deltog i forældregruppen i U-turn'*. Svarene fordelte sig således:

Tre ud af fire (74,4 %) forældre har oplevet positive forandringer i form af, at deres barns brug af problemgivende rusmiddel enten er ophørt (21,9 %) eller formindsket (52,5 %). Hver ottende forælder (12,4 %) angiver, at forbruget er uændret, mens en mindre andel (8,5 %) har oplevet, at forbruget er blevet større. U-turns Forældregrupper indfrier lige netop målet om, at min. 75 %

Lige over halvdelen af forældrene vurderer, at deres deltagelse i en Forældregruppe har haft en positiv indflydelse på deres barns brug af rusmidler. Knap en tredjedel (28,6 %) mener ikke, at Forældregruppen har haft indflydelse på deres barns rusmiddelbrug, og hver sjettede (16,3 %) har sat kryds i 'ved ikke / uoplyst'. Ingen har oplevet, at deres deltagelse har haft negativ indflydelse på deres barns rusmiddelforbrug.

De unges tilknytning til U-turn før og efter forældrenes deltagelse i en Forældregruppe

Slutevaluering for gruppe 32-49 viste, at to tredjedele af forældrenes barn var tilknyttet U-turn. Ved den opfølgende evaluering blev forældrene spurgt, om "den unge (søn / datter) har været i U-turn efter, at du har deltaget i U-turns Forældregruppe?" Svarene er krydset med besvarelsene om den unges tilknytning til U-turn fra slutevalueringen⁴.

Fra at omkring to tredjedele (68,3 %) af forældrene angav, at deres barn var tilknyttet U-turn *før/under* Forældregruppen, er det efter Forældregruppen under halvdelen (42,9 %) af forældrene, som angiver, at deres barn stadig er tilknyttet U-turn. Dette tydelige fald indikerer, at det med Forældregruppen lykkedes at gøre forældrene til en aktiv ressource i behandlingsforløbet for deres barn (se tabel 7).

	Før/under forældre går i forældregruppen		3 mdr. efter forældrene afsluttede forældregruppen	
	Antal (n)	Procent (%)	Antal (n)	Procent (%)
Den unges tilknytning til U-turn				
Individuelle samtaler	15	23,8 %	9	14,3 %
Aftengruppe	3	4,8 %	4	6,3 %
Daggruppe	7	11,1 %	8	12,7 %
Rådgivningen	18	28,6 %	4	6,3 %
Ikke i U-turn	20	31,7 %	36	57,1 %
Ved ikke / ikke oplyst	0	0,0 %	2	3,2 %
<i>I alt</i>	63	100,0 %	63	100,0 %

Det er primært unge, der har haft individuelle samtaler eller gået i Rådgivningen, som ikke længere er i U-turn. Otte forældre (12,7 %) angiver, at deres barn har skiftet indsatsstype, fx fra Rådgivningen til Daggruppen (ikke vist i tabellen).

En tredjedel af forældrenes børn var ikke tilknyttet U-turn *før/under* forældrenes deltagelse i en Forældregruppe. Kun fire af disse forældre (6,3 %) angiver, at deres barn efterfølgende har taget kontakt til U-turn (ikke vist i tabellen). Det indikerer, at forældrene gennem deltagelse i en forældregruppe kan undgå at deres barn skal igennem et mere omfattende behandlingstilbud i U-turn.

De unges beskæftigelsessituation

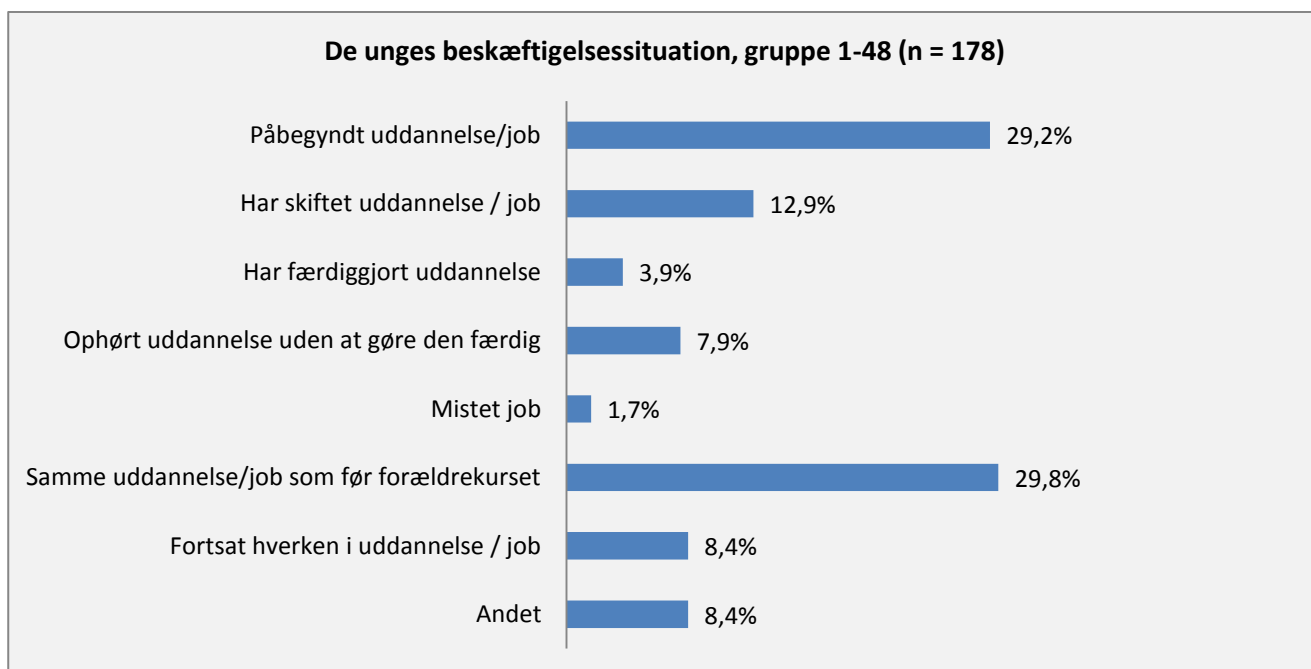
Et andet vigtigt mål for U-turns arbejde er, at de unge bliver fastholdt eller forankret i uddannelse/job.

I perioden siden forældrene deltog i gruppeforløbet, har 52 forældre (29,2 %) oplevet, at deres barn er gået fra ikke at være i nogen form for beskæftigelse til at have startet uddannelse eller job. 53 forældre (29,8 %) angiver, at deres barn fortsat er i samme beskæftigelse, 15 forældre (8,4 %) angiver, at deres barn fortsat ikke er i beskæftigelse, mens 3 forældre (1,7 %) angiver, at deres barn har mistet sit job.

Det betyder, at der i perioden mellem afslutning af Forældregrupperne og gensynsmødet tre måneder efter, er sket en stigning fra 55,0 % til 84,2 % blandt de unge, som enten har fastholdt, eller blevet forankret i,

⁴ Bemærk at antal (n) afviger fra det samlede antal, der har besvaret den opfølgende evaluering. Der er anvendt et udsnit af gruppen – nemlig den andel der både har besvaret slutevaluering og opfølgende evaluering.

uddannelse eller job. U-turns Forældregrupper mere end indfrier således målet om, at min. 75 % af de unge fastholdes eller forankres i uddannelse af job.

NB. 'Andet' dækker bl.a. over praktik, aktivering eller anden slags beskæftigelse.

Opsamling

Tre ud af fire forældre har oplevet, at deres barn enten har ophørt (21,9 %) sit rusmiddelforbrug eller reduceret forbruget (52,5 %). Over halvdelen af forældrene vurderer, at deres deltagelse i Forældregruppen har haft en positiv indflydelse på deres barn ændring i rusmiddelforbruget, og ingen mener, at Forældregruppen har haft negativ indflydelse på deres barns rusmiddelforbrug.

Efter deltagelse i en Forældregruppe er det nu under halvdelen (42,9 %) af forældrene, som angiver, at deres barn ikke er tilknyttet U-turn mod to tredjedele (68,3 %) *før/under* Forældregruppen. Det er en tydelig indikation af, at de unges kontakt til U-turn ophører i perioden efter forældrenes deltagelse i en Forældregruppe.

I perioden mellem afslutning af gruppeforløbet til gensynsmødet tre måneder efter, er der en stigning fra 55,0 % til 84,2 % af forældrene, som angiver, at deres barn er blevet forankret, eller fastholdt i, beskæftigelse. Dette skyldes i høj grad, at en tredjedel (29,2 %) af forældrene angiver, at deres barn er kommet i uddannelse eller job fra ikke at være i nogen form for beskæftigelse.

Overordnet set oplever flertallet af forældrene én eller flere positive ændringer for deres barn, i forhold til deres rusmiddelforbrug, tilknytning til U-turn samt beskæftigelsessituation, efter deltagelse i en Forældregruppe.

Konklusion og perspektivering

318 forældre har gennemført én af U-turns 49 afholdte Forældregrupper i perioden 2007-2014.

98 % har deltaget i tre-fire ud af de i alt fire gruppegange, og kun 9,9 % af de tilmeldte er faldet fra efter gruppestart. Det lave frafald og høje fremmødeprocent indikerer stor tilfredshed med gruppeforløbet.

Svarprocenten for slutevaluering og den opfølgende evaluering er henholdsvis 79,2 % og 57,2 %, og materialet betragtes derfor som repræsentativt for deltagerne.

Det er primært forældre, særligt mødre, i 40'erne, som tilmelder sig en Forældregruppe. Deres børns beskæftigelsessituation indikerer, at de aldersmæssigt spænder fra helt unge teenagere til unge voksne - dog med en lille overvægt af unge, der går i grundskole.

I slutevalueringen angiver majoriteten af forældrene, at de har fået øget viden om rusmidler, inspiration til nye handlemuligheder og oplevet en positiv forandring i deres eget personlige overskud. Det er nærliggende at forestille sig, at netop disse tre forhold er medvirkende årsag til, at majoriteten ligeledes har oplevet en positiv forandring i relationen til deres barn. Overordnet set har forældrene allerede fået et konkret udbytte og oplevet positive forandringer på baggrund af fire kursusgange over to måneder.

Forældrene besvarer den opfølgende evaluering omkring 3 måneder efter afslutning af gruppeforløbet. Majoriteten af forældrene har oplevet, at deres evne til at samtale med deres barn har forbedret sig, og at familieforholdet er blevet bedre. Direkte adspurgt svarer flertallet af forældrene, at deres deltagelse i en Forældregruppe har haft positiv indflydelse på forbedringen af deres familieforhold.

Tre ud af fire forældre (74,4 %) har oplevet, at deres barn enten har ophørt (21,9 %) eller reduceret rusmiddelforbruget (52,5 %). Over halvdelen af forældrene vurderer, at deres deltagelse i en Forældregruppe har haft en positiv indflydelse på ændringen i forbruget. U-turns Forældregrupper indfrier lige netop målet om, at min. 75 % af de unge reducerer eller ophører deres brug af problemgivende rusmiddel.

For gruppe 32-48 angiver to tredjedele (68,3 %) af forældrene i slutevalueringen, at deres barn er tilknyttet U-turn, mod under halvdelen af forældrene (42,9 %) i den opfølgende evaluering. Det er en tydelig indikation af, at de unges kontakt til U-turn ophører i perioden efter forældrenes deltagelse i en Forældregruppe.

I perioden mellem afslutning af gruppeforløbet og gensynsmødet tre måneder efter forekommer en stigning blandt forældrene fra 55,0 % til 84,2 %, der angiver, at deres barn er blevet forankret, eller fastholdt i, beskæftigelse. Dette skyldes i høj grad, at en tredjedel (29,2 %) af forældrene angiver, at deres barn er kommet i uddannelse eller job fra ikke at være i nogen form for beskæftigelse. U-turns Forældregrupper mere end indfrier således målet om, at min. 75 % af de unge fastholdes eller forankres i uddannelse af job.

Som anført i afsnittet om evalueringsdesignet er det ikke formålet at afgøre kausalitet i en måleevaluering. Det er dog nærliggende at forestille sig, at forældrenes generelle positive tilbagemeldinger omkring udbytte og oplevede forandringer er medvirkende årsag til, at flertallet af de unge har reduceret eller ophørt brug af det problemgivende rusmiddel, flere unge er kommet i beskæftigelse, og færre har kontakt til U-turn.

Konklusionen er, at Forældregrupperne i U-turn i fuld udstrækning indfrier de opsatte mål i forandringsteorien for Center for Unge og Misbrug for arbejdet med forældre, der har børn med rusmiddelproblemer. Uanset om der er tale om kausalitet eller ej, så er der et tydeligt sammenfald mellem forældrenes deltagelse i en Forældregruppe og en række efterfølgende forbedringer i både forældrenes og den unges livssituation.

Perspektivering

Unge som bor med en enlig forælder er en stærk faktor for udvikling af et uhensigtsmæssigt rusmiddelbrug sammenlignet med unge, der bor med begge forældre⁵. Det er netop et kendetegn, særligt for unge under 18 år i U-turn, at væsentligt flere bor alene med sin mor, som enten aldrig har boet sammen med den unges far eller er fraskilt, sammenlignet med jævnaldrende unge i København. Selvom U-turn kunne forsøge at tilrette indsatsen, eller tilbyde en særlig indsats, for at tiltrække flere fædre, så er en overrepræsentation af enlige/fraskilte mødre en afspejling af demografien i København for U-turns målgrupper⁶.

U-turn bestræber sig på både at rekruttere forældre, hvis barn *ikke er* tilknyttet U-turn, og forældre, hvis barn *er* tilknyttet U-turn. Formålet med førstnævnte målgruppe er, at forældrene selv kan støtte deres barn og skabe de nødvendige forandringer uden, at barnet skal indskrives i behandling. Hermed sikres en tidlig indsats med mindst mulig indgriben i både forældrenes og den unges liv. Formålet med sidstnævnte målgruppe er at sikre, at forældrene bliver en aktiv ressource i behandlingsforløbet for deres barn. Både erfaringer i U-turn og forskningsresultater⁷ viser, at inddragelse af familiemedlemmer kan være en afgørende faktor for at skabe langtidsholdbare forandringsprocesser for den unge.

Den samlede opgørelsen over de 49 afholdte grupper viser, at omkring halvdelen af forældrenes børn er tilknyttet U-turn. Det dækker dog over, at der for gruppe 1-31 var en klar overvægt af forældre, hvis barn ikke var tilknyttet U-turn, mens det forholder sig omvendt for gruppe 32-49. Det bør derfor overvejes at gøre en større indsats for at øge kendskabet til tilbuddet blandt forældre, hvis barn ikke er i U-turn, for netop at forsøge at reducere eller helt at forebygge behovet for senere og mere omfattende interventioner for barnet.

En tredjedel af forældrenes børn for grupperne 32-48 var *ikke* tilknyttet U-turn *før/under* forældrenes deltagelse i en Forældregruppe. Kun fire af disse forældre (6,3 %) angiver, at deres barn efterfølgende har taget kontakt til U-turn. Det understøtter netop, at forældre gennem deltagelse i en forældregruppe *kan* undgå, at deres barn skal igennem et mere omfattende behandlingstilbud i U-turn.

Fra halvdelen til en tredjedel af forældrene fra grupperne 32-48 angiver, at deres barn fortsat er tilknyttet U-turn 3 måneder efter afslutning af en Forældregruppe. Det er indikation på, at det ikke for alle unge er nok at klæde forældrene på til selv at støtte deres barn og igangsætte de nødvendige forandringsprocesser for at bedre familiens livssituation.

Inddragelse af forældre eller andre familiemedlemmer har internationalt den bedst dokumenterede effekt ved forebyggelse og behandling af unge med rusmiddelproblemer⁷. U-turns Forældregrupper viser rigtig gode resultater i forhold til ophør eller reduktion i den unges rusmiddelbrug, ophør i U-turn og sidst fortsat forankring eller tilknytning til beskæftigelse. Samlet set understøtter denne empiri, at inddragelse af forældre har rigtig god effekt i forhold til afhjælpning af unges rusmiddelproblemer og forbedring af livssituation.

⁵ Pedersen, Mads Uffe og Kirsten Frederiksen (2012): Unge der misbruger rusmidler: Hvor mange, behov, behandling og stofforbrug efter behandling. Center for Rusmiddelforskning.

⁶ Orbe, Dan (2010): Fra Labyrinten – del II. Om unge i behandling i U-turn, Københavns Kommunes tilbud til unge, der har problemer med stoffer.

⁷ Vind, Leif og Katrine Finke (2006): Ambulante behandlingstilbud til unge under 18 år med misbrugsproblemer, Center for Rusmiddelforskning.

"At der er en fremtid, som jeg kan tro på."

Mor, alder uoplyst

"Jeg har fået større forståelse for, hvor svært det er for min datter at stoppe/skære ned på hashen. Og jeg kan derfor rumme hende, når hun er "umulig" og stadig stille rimelige krav. Vi har fået ærlighed og gode dialoger ind i familien igen, og det har gjort hende gladere og mere samarbejdsvillig."

Mor, 49 år

"De andre forældre er jo søde, kloge og velfungerende så måske det ikke alene er din skyld som forælder, når andre har lignende problemer. Det er guldet i Forældregrupperne! "

Far, 57 år

"Min søn tager telefonen, når jeg ringer. Det gjorde han ikke før..."

Mor, 54 år

"Jeg arbejder med mit temperament i forhold til diverse frustrationer og vrede og angst, således at det bliver nemmere at bevare overblikket."

Mor, 47 år

"Jeg er blevet væsentlig bedre til at se min søns positive sider – se HAM og ikke bare problemerne, misbruget og alt det andet negative."

Forælder, alder uoplyst

